

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v torek, dne 25. oktobra 1932.

Štev. 123.

E. B.:

Problemi brezposelnosti

Podjetje, ki pride v stisko in ne more iz kateregakoli razloga spraviti v sklad nadaljno zaposlitev s svojo kalkulacijo, odpusti gotovo število delavstva in nameščenstva. To se pravi, da to odpuščeno delavstvo ali nameščenstvo pomenja za podjetje mrtev material, čim ga ne more več zaposliti. V normalnih razmerah je odpuščeno delavstvo poiskalo zaposlitev drugod in se porazdelilo v raznih drugih produkcijah. Za celoto ta material torej vendar ni bil mrtev.

Čim pa so nastopile sedanje razmere, da je naraščalo število podjetij, katerim je postala nadaljna zaposlitev po svoji kalkulaciji v veliko breme, odpuščeno delavstvo ali nameščenstvo pa ne najde druge zaposlitve, tedaj postane močito število ljudi nezaposlenih, torej teoretično mrtvih za podjetje in za splošnost.

Teoretično mrtvi, to se pravi, (česar ne more menda nikdo negirati) da je njihov obstoj, njihovo nadaljnje življenje **absolutno nepotrebno** produkciji. Človeštvo jih kratko in malo ne potrebuje več. Za gospodarstvo ne pomenjajo ničesar več; kot brezposelni ljudje in živa bitja pa so celo kot **previšna živa bitja**, ki vseeno še hočejo jesti, piti in živeti, v veliko napotje gospodarstvu.

Po prosti teoriji kalkulacije bi morali vsi ti brezposelni za časa trajanja teh razmer postati tudi **fizično mrtvi**. Po človeških pojmih je to pojav, ki bije s pestjo v obraz dostojanstvu človeka. Po pojmih liberalno-individualistične gospodarske politike pa je ta pojav le predmet priproste kalkulacije, hladnega računa in razuma.

Iz nacionalno gospodarskega vidika pa so brezposelni kratkomalo izražirani iz konzuma (praktično torej fizično mrtvi). Oni ne konzumirajo ničesar. Kolikor pa, in to je pač malenkost, po sili in po usmiljenju drugih. Zato so na škodo neutešene mu konzumu, ki zaostaja in tvori nove pogoje za nadaljnji krogotek pasivne gospodarske delavnosti. Nacionalni gospodarski interesi se torej v praksi ne zlagajo z liberalno-individualistično gospodarsko politiko, čeprav konečno v najzadnji meri padejo posledice nazaj na nosilca liberalno-individualistične gospodarske politike. Interesi nacionalne gospodarske politike so istovetni z onimi liberalno-individualne gospodarske politike. Ali drugače: interesi velike družbe, države se nujno krijejo z onimi pojedincev.

Liberalno-individualistična gospodarska politika je smernica, po kateri deluje poedinec z vsvo svobodno voljo, imetjem, znanjem in sposobnostjo po svojem lastnem preudarku nemoteno in brez ozira tudi tedaj, kadar gre v škodo širokemu nacionalnemu gospodarskemu življenju.

Nacionalno gospodarstvo pa je zaenkrat samo šele teoretičen nauk, so zaenkrat šele izvajanja o uspehih liberalno-individualističnega gospodarstva, njegovega pojmovanja odnosno poseganja v celotno zaokroženo gospodarsko stanje.

Dočim ima liberalno-individualistična smer gospodarjenja svojega nosilca v fizični osebi vsakega poedince posebej, ni nikogar, ki bi zastopal koristi nacionalnega gospodarstva. Nikogar ni, ki bi liberalno-individualistično gospodarsko politiko usmerjal v pravec koristim skupnega nacionalnega gospodarstva. Odtod to, da danes ni nihče osebno odgovoren za sedanje stanje, odtod to, da brezposelnih danes ne pomenijo gospodarsko ničesar, nasprotno, da so v socialnem oziru celo veliko breme, odtod to, da lahko v ekonomskem smislu smatramo brezposelne res za fizično mrtve. Vsaj v praksi doživljamo dan za dnevom tragedije, ki imajo svoj izvor po večini v obupu radi brezposelnosti.

Zaman bodo stavljena vsa vprašanja,

zakaj mora tako biti, zaman vsi sentimentalni klici po človeku, ki naj bi pomagal, uredil itd., dokler nimamo institucije, ki bo tvorila vez med nacionalnim gospodar-

stvom in liberalno-individualističnim gospodarstvom. V tem leži rešitev problema brezposelnosti, kakor tudi mnogo drugih perečih problemov.

Klirinški sporazum z Italijo podpisan

V soboto je bil podpisan v Rimu sporazum o kliringu med Jugoslavijo in Italijo. Ta sporazum je sklenjen na podlagi sistema kompenziranja dolgov in terjatev, ki nastajajo vsled trgovskega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Obe vladi sta se obvezali, da bosta čim preje sporazum uveljavile.

Na podlagi tega sporazuma se bodo na eni strani vodili računi pri »Istituto Nazionale per Cambi con Estero« za plačila, ki jih bodo vršili italijanski izvozniki za blago, izvoženo iz Jugoslavije, na drugi strani pa pri naši Narodni banki za plačila jugoslovanskih uvoznikov za poravnavo blaga, ki so ga uvozili iz Italije. Sporazum z Italijo je podpisal naš upolnomočeni zastopnik dr. Cingrija, podguverner Narodne banke, ki je odpotoval v Rim skupno z direktorjem Narodne banke Narivodičem.

S stališča trgovinskih odnošajev naše države z Italijo se postavljajo ti s tem sporazumom na pozitivno podlago. Tako naši ko tudi italijanski izvozniki ne bodo več v negotovosti in svoje medsebojne zveze bodo mogli obdržavati na realni podlagi. Za našo trgovino z Italijo je to velikega pomena.

Po statističnih podatkih naše zunanje trgovine je nekaj let Italija na prvem mestu v našem izvozu. Leta 1925 je od-

vsega našega izvoza šlo v Italijo 25,26%, leta 1926 25,07%, l. 1927 24,84%, l. 1928 26,06%, l. 1929 24,88%, l. 1930 28,31% in l. 1931 24,97%. V prvem letošnjem polletju pa znaša italijanski izvoz 26,19%. V Italijo gre torej četrtnina našega izvoza. Mnogo manjši pa je italijanski uvoz v našo državo. Leta 1925 je znašal 18,78%, l. 1926 13,82%, l. 1927 12,90%, l. 1928 11,99%, l. 1929 10,84%, l. 1930 11,25% in leta 1931 11,81%. Kakor dokazujejo te številke, smo v trgovinskem prometu z Italijo stalno aktivni, kar se nam je z italijanske strani tudi mnogokrat očitalo. Deloma vsled tega je tudi Italija uvedla svoje devizne omejitve, ki pa so sedaj s klirinškim sporazumom za nas urejene.

Novi sporazum pa je važen tudi v valutarnem oziru. Italijanski izvozniki so imeli znatne zahteve v svodobnih dinarjih, kar je povzročalo gotov pritisk na tečaj našega dinarja v tujini. Po sedaj sklenjenem sporazumu pa pride ves znesek teh terjatev v kliring pri Narodni banki in bo s tem odpadla zelo neugodna posledica za tečaj našega dinarja.

Sporazum o kliringu z Italijo je bil z ozirom na pomen Italije za našo zunanjo trgovino neobhodno potreben in bo brez dvoma zelo koristil medsebojnim trgovskim odnošajem.

Kako bi postala naša trgovinska bilanca aktivna

»Glasnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine« objavlja v svoji zadnji številki članek »Kako napraviti našo trgovino aktivno«. Ker prinaša članek deloma čisto novo orientacijo za našo zunanjo trgovino, ga objavljamo v celoti.

Kljub temu, da večina držav omejuje uvoz, je vodila Jugoslavija dosedaj zelo liberalno trgovinsko politiko, kajti Jugoslavija ni podvzela nobenih korakov, ki bi imeli namen, da napravijo trgovinsko bilanco za aktivno ali da delajo ovire uvozu tujega blaga, kakor se to dogaja v večini držav.

Tistih par sprememb v carinski tarifi, ki so bile izvršene, niso niti najmanj ovirale uvoz tujega blaga. Jugoslovanska carinska tarifa je ostala v glavnem ista ko leta 1925. Od tedaj pa je mnogo držav v Evropi znatno povečalo svoje carinske tarife ali pa uvedlo nove. Tuji uvozniki morejo brez ovir uvoziti v Jugoslavijo neomejene količine blaga, ker ni naša država kontingentirala uvoza kakor druge.

Jugoslovanski devizni predpisi so izdani mnogo kasneje ko v drugih državah in vrhu tega so tudi manj rigorozni. Dočim se v mnogih državah ne more dobiti deviz niti za uvoz predmetov, ki služijo ljudski prehrani, je dajala Jugoslavija do konca leta 1931 devize tudi za vse luksuzno blago.

Zato se more padeč uvoza v Jugoslaviji pripisati samo oslabiljenju kupne sile širokih slojev naroda, ne pa odredbam, ki bi bile izdane v svrhu omejevanja uvoza tujega blaga, kakor se je to dogajalo v mnogih drugih državah in čeprav se je v Jugoslaviji pokazala že potreba racionalizacije uvoza.

Otežkočenje našega izvoza v posamezne dežele je posledica odredb, ki so jih izdale razne države, ki so za nas tržišča, da zaščitijo svoj denar ko tudi svojo domačo proizvodnjo in delo. S tem ciljem se trudijo vse države, da povečajo svoj izvoz in da omeje uvoz. Te odredbe so v zadnjem času zavzele najrazličnejše oblike ko: povišanje carin, kontingentiranje, prohibicija, kontrola deviz, odpovedi trgovinskih pogodb itd. S temi sredstvi se hoče zmanj-

šati uvoz in doseči to, da se količine onih predmetov, ki se morajo uvoziti, bodisi iz stvarne potrebe, bodisi iz drugih gospodarskih razlogov, kontingentirajo in s temi kontingenti favorizirajo države, ki ali s svoje strani favorizirajo uvoz iz teh držav ali pa so jim iz političnih vzrokov bližje.

Naravno bi bilo, da podvzame tudi naša država, ki je bila dosedaj načeloma proti omejevanju uvoza in ki ga tudi ni omejevala, neke korake, s katerimi bi se favoriziral uvoz iz onih držav, ki favorizirajo tudi naš izvoz.

Ena od oblik mednarodne zamenjave blaga, ki je na dnevnem redu in ki se vedno bolj širi, je sistem kompenzacij. Države raznih gospodarskih struktur sklepajo medsebojno sporazume na podlagi kompenzacij. Zato bi bilo na vsak način potrebno, da tudi mi zahtevamo od uvoznških držav, s katerimi je naša bilanca pasivna in ki nočejo pri nas kupovati blaga na bazi svobodnega plačevanja, da v protivrednost pri nas uvoženega blaga vzame dotična država od nas proizvode, ki jih potrebuje in ki jih je dosedaj izvažala iz naše države.

V prejšnjih letih normalnih mednarodnih trgovinskih odnošajev ni naš blagovni promet z zapadno evropskimi državami skoraj nikoli dal aktivnega salda naše trgovinske bilance. Še manj se more to pričakovati sedaj, v času neurejenih trgovinskih odnošajev z evropskimi državami. Aktivnost naše trgovinske bilance je bila v skoraj vseh povojnih letih odvisna od našega izvoza v Italijo in od izvoza v balkanske države ter bližnji vzhod (Levanto). V vseh državah bližnjega vzhoda kljub znatnim težkočam splošnega značaja vendar skoraj ni nobenih zaprek za zamenjavo blaga, zlasti pa ne v pogledu plačilnega prometa. Zaradi tega se vsiljuje logičen zaključek, da moramo mi, zlasti v sedanjih razmerah z vsemi silami forsirati naš izvoz na vzhod, v dežele Sredozemskega morja in da tam iščemo nadomestilo ne samo za stalno zmanjševanje obsega našega izvoza v evropske države, temveč da še bolj intenzivno razvijemo svojo izvozno ekspanzijo. Ker samo na tej poti

moremo izravnati pasivnost naše zunanje trgovine z Evropo in eventualno dobiti za našo plačilno bilanco potrebnih viškov deviz.

V to svrhu je potrebna sistematična organizacija naše trgovinsko-informativne službe in propaganda naših izvoznih predmetov v omenjenih državah.

Vzporedno z akcijo v tujini pa je potrebna tudi akcija v notranjosti in ta bi morala stremeti za izboljšanjem in tipiziranjem naših izvoznih predmetov. Vsled današnjih razmer v naši izvozni trgovini je obsojen vsak naš napor v tujini na neznamen ali noben uspeh. Zato bi bilo potrebno po vzoru drugih konkurenčnih dežel, ko Poljske in Rumunije, pospeševati ustanavljanje izvoznih organizacij, ki bi mogle z ozirom na večja sredstva vzdržati izdatke, na drugi strani pa uplivati na poboljšanje izvoznih pridelkov, na cene blaga doma in na prodajne cene v tujini. Prav tako bi te organizacije pripomogle k dvigu cen v notranjosti in preprečile nakopičenje blaga na tujih trgih.

Balkanska konferenca

V dneh od 21. do 27. oktobra se vrši v Bukarešti balkanska konferenca, na katero je poslala naša država zelo številno delegacijo. Predsednik naše delegacije, ki šteje 22 članov, je minister na razpoložljivju dr. Vasilije Jovanović. Od drugih članov pa omenjamo: dr. Bogumila Vošnjaka, dr. Cvetka Gregoriča, dr. Živka Topaloviča, gcspo Milico Topalović, dr. Arandjeloviča, dr. Pavla Jeftića in dr. Juraja Tomićića.

Program konference je zelo obsežen. Tako se bodo obravnavala ta gospodarska vprašanja: Balkanski pakt, Medbalkanska gospodarska konvencija. V tem pogledu naj bi se izdelala podlaga za gospodarsko sodelovanje balkanskih držav in sicer na ta način, da bi se doseglo sodelovanje združenih finančnih in drugih organizacij. Pravila medbalkanske kmetijske organizacije. Sodelovanje balkanskih držav v znanstvenem proučevanju poljedelskih in gospodarskih vprašanj. Sodelovanje balkanskih držav v pogledu kmetijskega kredita.

Nadalje bi se razpravljala tudi ta pravna in socialna vprašanja: Konvencija o osebnih pravicah državljanov balkanskih držav. Priprava medbalkanskega urada za delo. Zaščita otrok in skupna borba proti trgovini z ženami. Medbalkanska sanitarna in veterinarska konvencija. Skupna borba proti jetiki.

Od prometnih vprašanj bi se razpravljala ta vprašanja: Razvoj komunikacij in pomorskega transporta med balkanskimi državami in ustanovitev medbalkanske maritimne komisije. Izdelava načrtov za velika javna dela medbalkanskega značaja. Podaljšanje cest in zgraditev avtomobilskih zvez med balkanskimi prestolnicami.

Duhovno zbližanje balkanskih narodov pa naj bi pripravila razprava o teh vprašanjih: Pravila medbalkanskega instituta za proučevanje zgodovinskih vprašanj. Določitev načel, po katerih naj bi se izdelala priročna knjiga o zgodovini civilizacije balkanskih držav. Prevajanje literarnih del in uprizorjanje balkanskih dramatičnih del. Izdelava balkanskih filmov. Sodelovanje balkanskih radio-postaj.

Program je torej nad vse obsežen in če bo le del tega programa izveden, bo dosežen že velik napredek na poti k balkanski federaciji.

Otvoritev konference.

Balkanska konferenca se je začela v soboto s pozdravnim govorom zunanjega ministra Tituleska. Dejal je, da naj bodo sklepi prejšnjih konferenc podlaga sedanji konferenci ter povdaril, da se more vršiti sodelovanje balkanskih držav samo v okviru in duhu Zveze narodov. Delo balkanske konference naj bi dokazalo, kako zmotno je mnenje, da je Balkan vir vseh mednarodnih neredov in zapletljajev. Za ministrom Tituleskom so govorili delegati posameznih balkanskih držav.

Trgovinski promet med Jugoslavijo in Madjarsko

Zakaj se ne vrši izvoz lesa

»Jugoslovenski Lloyd« objavlja iz krogov lesne trgovine zelo aktualen članek, v katerem pravi med drugim:

Neprestano beremo o raznih pogajanjih, ki se vodijo med državami za olajšanje medsebojnega trgovskega prometa. Le o pogajanjih med Jugoslavijo in Madjarsko se nič ne sliši. Ali je mar ta promet tako malo važen?

Kakor je nam znano, je izvoz drv v Madjarsko kontingentiran. Jugoslavija je dobila kontingent 12.000 vagonov, do danes pa so podeljena uvozna dovoljenja za samo 1500 vagonov. Izvoz vseh drugih lesnih proizvodov iz Jugoslavije v Madjarsko je prepovedan.

Izvoz lesa iz Jugoslavije v Madjarsko je znašal v letu 1928 200 milijonov dinarjev. Pa še v letu 1931, ko so že obstojale devizne omejitve, smo izvozili lesa za 48 milijonov, dočim je znašal izvoz v letošnjem prvem polletju samo 8 milijonov dinarjev.

Ne moremo in ne smemo dalje mirno gledati. Madjarska sklepa sporazume z vsemi sosednimi državami. Vsa njena potreba bo pokrita in za Jugoslavijo potem ne bo nič ostalo. Zato so potrebne hitre odredbe.

Skupini uglednih zastopnikov jugoslovenskega gospodarstva se je po devetmesečnem napornem delu posrečilo, da je merodajne kroge prepričala, da ne smemo več mirno gledati, kako se nas izriva iz vseh trgov.

Treba podvzeti prisilne odredbe. Promet z drugimi državami se ne vrši niti v eni

državi gladko. Ni treba brezpogojno ostati na stališču, da se mora ves promet vršiti le po državnih institucijah. Naj se enkrat pošel prepusti zasebni inicijativi, zasebna državnih interesov pa naj se zajame s posebno državno kontrolo. Za ta naš predlog nam daje povod izjava madjarske vlade.

V dnevnikih smo čitali, da namerava madjarska vlada spremeniti svoje dosedanje urade, ki so se izkazali za trgovski promet kot neprikladni, v trgovsko društvo, ki bi hitro moglo izdati potrebne sklepe.

Je samo en izhod: nazaj k zasebnemu gospodarstvu! Ne en urad ni dovolj hiter in gibčen. Vse, kar hoče država doseči, more doseči tudi tedaj, če se nahaja trgovski promet v zasebnih rokah in si država pridržuje le kontrolo.

Gospodarski in poslovni ljudje naj vodijo posle! Vse se bo potem vršilo hitro in z odgovarjajočo kontrolo bodo zaščiteni tudi državni interesi. Naj se vendar enkrat napravi poizkus in kaj hitro se bo prišlo do prepričanja, da je v tem edina rešitev!

Na vsak način pa moramo zahtevati, da se glede prometa z Madjarsko nekaj stori. To je v prvi vrsti interes lesne industrije, a nato tudi vsega gospodarstva.

Danes, ko bo znašal ves naš izvoz lesa okoli 400 milijonov, nam ne more biti vseeno, če moremo v Madjarsko izvoziti 20 odstotkov vsega našega izvoza ali ne. Prav tako pa ne smemo mirno gledati, da bi ta trg izgubili, ker je zelo težko nazaj si pridobiti izgubljen trg. Ne smemo se pustiti izrinuti od naše konkurence!

Zahteve naše industrije

Uprava Zveze industrijcev za dravsko banovino je na svoji izredni seji z dne 14. oktobra soglasno sklenila resolucijo proti obremenitvi električne energije z državno trošarino (ki smo jo deloma že objavili in jo bomo po potrebi še enkrat objavili v celoti) ter ti dve resoluciji, ki enako zaslužita vso podporo javnosti.

Luksuzni davek naj ne velja za umetno svilo.

Že opetovano smo opozorili kr. vlado na usodno pogreško v seznamu luksuznih predmetov, po katerem naj se plača luksuzni davek enako kakor od prirodne svile tudi od umetne svile. Navedli smo, da je umetna svila cenjen proizvod, ki se največ porablja za izdelke vsakodnevnih potrebe, namenjene širokim neimovitim plastem prebivalstva. Razlikovanje umetne svile od prirodne svile ne dela nikakih težav. To izhaja tudi iz veljavne carinske tarife, katera v dotičnih postavkah točno loči izdelke iz prirodne in umetne svile. Ni tedaj nikakega razloga, ki bi opravičil odlašanje odločitve po naši zahtevi, da se umetna svila vseskozi oprosti od luksuznega davka.

V tej zvezi opozarjamo še na drugo usodno pogreško v sami Uredbi k zakonski noveli o davku na poslovni promet z dne 14. avgusta 1932, s katero novelo se je podvojil prometni davek in nanovo uvedel luksuzni davek. Uredba namreč ni predpisala obligatorno ločeno zaračunanje teh davkov, niti ni ustanovila dolžnost odjemalcev nadomestiti razliko obdačbe vsled zakonske novele. Ta nedostatek v besedilu zakona oziroma uredbe je povzročil številne storne naročile in druge spore, in je tako vnesel novo vznemirjenje v poslovno življenje, pa bo tudi v bodoče kvarno vplival na trgovske odnose med producenti in odjemalci. Zato moramo ponovno zahtevati spremembo veljavnih predpisov, ki naj uvede obligatorno ločeno zaračunanje prometnega davka in luksuznega davka, ter ustanovi dolžnost odjemalcev, da nadomestijo pravilno zaračunani prometni in luksuzni davek. S tem bo tudi znatno olajšana uradna kontrola rednega plačevanja teh davkov.

Predpisi o prisilni poravnavi izven stečaja naj se revidirajo

Spričo velike naglice v delu naše zakonodaje je našemu poslovnemu svetu nerazumljivo, da se še vedno niso revidirali zakonski predpisi o prisilni poravnavi izven stečaja, katero revizijo že skozi dve leti soglasno zahtevajo vse merodajne gospodarske korporacije. Ta zamudnost je kriva ogromne škode, povzročene po teh zakonskih predpisih, ki očitno favorizirajo nesolidne elemente v gospodarstvu na ško-

do poštenim producentom in trgovcem. Mi zahtevamo, da se brez nadaljnega odlašanja spremenijo ti zakonski predpisi v smislu naših tolikrat prijavljenih predlogov.

Davčne zahteve.

Prizadevanja po povišanju državnih dohodkov ne smejo zavajati finančno upravo v kontrolno prakso, ki gre dalj nego določajo zakonski predpisi. Ministrstvo financ je kot najvišje nadzorno oblastvo poklicano čuvati zakonske predpise in skrbeti za njih korektno izvajanje. To velja zlasti glede najnovejših navodil za odmero pridobnine, glede cenzure odmere družbenega davka ter glede nove prakse pri pregledovanju poslovnih knjig. Posebej protestiramo proti tendenci obdavčenja latentnih rezerv, ki bi onemogočilo pravilno bilansiranje po gospodarskih načelih. V tej zvezi končno povdarjamo, da se ne sme davčna praksa še postriti v onih delih države, ki izkazujejo relativno najmanjše davčne zaostanke. Kakor to zahteva pravičnost napram vsemu narodu, tako sledi to iz prvega odstavka člena 105 Ustave naše Kraljevine.

Naš izvoz v Francijo se mora povečati

Še lani je bila naša trgovinska bilanca s Francijo precej aktivna. Po naših podatkih smo uvozili iz Francije za 122 milijonov, izvozili v Francijo pa za 211 milijonov. Letos pa se je naš položaj zelo poslabšal in naša trgovinska bilanca je postala pasivna. V prvi polovici letošnjega leta je znašal naš uvoz iz Francije 67 milijonov, naš uvoz v Francijo pa samo 19 milijonov. Zlasti se je poslabšal položaj v drugem četrtletju, ko je uvoz iz Francije narastel od 31 na 36 milijonov, zato pa izvoz padel od 11 na 8 milijonov dinarjev.

Posledica tega pa je, da naši izvozniki ne morejo dobiti svojega denarja, ker se po sporazumu s Francijo predkažejo dobroimetja naših državljanov šele potem, ko je tu denar za francoske izvoznike. Zato ni druge rešitve, ko da se naš izvoz v Francijo poveča. Treba zato prizadevati se, da nam Francija poveča uvozne kontingente.

UVOZ UMETNE SVILE V ŠVICO

Švicarska vlada je prepovedala uvoz umetne svile. Prepoved je takoj stopila v veljavo. Ta odredba Švice je naperjena v prvi vrsti proti Italiji.

Kdor ne podpira svojega glasila, zaničuje samega sebe in škodi skupnim interesom trgovstva.

Večna slava njih spominu!

Slovensko književnost sta zadela dva težka udarca.

Po daljši bolezni je umrl v petek v Ljubljani Anton Funtek, ki si je kot pesnik, zlasti pa še kot dramatik in eden naših najboljših prevajalcev pridobil neveljnih zaslug za naš narod.

Včeraj, v ponedeljek pa je možganska kap končala življenje Frana Milčinskega, enega naših najboljših humoristov, ki je bil tudi eden najbolj čitanih pisateljev. Pa tudi mladini je ustvaril pokojni Milčinski toliko lepega čtiva, da nikdar ne ugasne hvaležnost mladih src za njegovo delo.

Dva velika moža sta se za vedno poslovila od nas in v slovenski književnosti sta nastale dve veliki vrzeli, ki ju globoko občutimo. Zato bomo s tem večjo hvaležnostjo črvali spomin na dela Antona Funtka in Frana Milčinskega.

STANARINSKI INDEKS.

»Neue Züricher Zeitung« objavlja ta indeks za stanarine, pri čemer je indeks v letu 1913/14 enak sto:

Danska	146
Nemčija	121
Francija	73
Vel. Britanija	115
Norveška	116
Avstrija	28
Poljska	58
Švedska	144
Švica	187
Češkoslovaška	90
Madjarska	86
U. S. A.	128

Če bi se pa upoštevala sedanja nizka valuta Avstrije in Madjarske, bi bil indeks v teh dveh državah še znatno nižji.

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne

Dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

OPOZORILO RADI NEKIH PARIŠKIH TVRDK

Zagrebska zbornica opozarja vse tvrdke, katerim bi bilo ponujeno sodelovanje s tvrdkami »Consortium Forestier Franco-Yougoslave« ali »Agence Commerciale pour l'Europe et les Balkans«, da se najprej obrnejo na zagrebško zbornico za informacije.

*

PEČUJSKE RUDNIKE HOČE KUPITI MADJARSKA

Iz Budimpešte poročajo, da se zopet mnogo govori o nameravani prodaji pečujškega premogokopa, ki je last Donavske paroplovne družbe in po njej prav za prav last dunajske Credit-Anstalt. Premogokop bi kupila Madjarska in to na ta način, da bi izven kontingenta dobavila pšenice v vrednosti 50 milijonov pengov. S pšenico bi torej plačala Madjarska premogovnik.

*

KONCERN PLZENSKIH PIVOVAREN.

Vse plzenske pivovarne so se pod vodstvom meščanske pivovarne združile v en koncern. Istočasno sta se fuzionirale Prva plzenska delniška pivovarina Gambrius s Češko-plzensko pivovarino, d. d. Transakcija je izvršila Živnostenska banka. Vse pivovarne pa bodo še naprej samostojno vršile delo, le uprava bo enotno vodena od meščanske pivovarne. Na ta način upajo mnogo prihraniti na izdatkih. Produkcija vseh pivovarjen je nazadovala in tako je padla samo pri meščanski pivovarini od 1.000.000 v konjunktornem letu 1929 na 719.000 hl v letu 1931. Redukcije nameščenec pa kljub zmanjšani produkciji ne bo.

Po svetu

Telefonska služba se uvede pri državni pošti v Mostah pri Ljubljani.

Našička fabrika tanina je zopet začela delati v obsegu, v katerem je delala do letošnje spomladi.

Iz Brčkega je dosedaj bilo izvoženih 1808 vagonov svežih češpelj; sedaj pa se je pričel izvoz suhih češpelj in je bilo izvoženih v nekaj dnevih že 150 vagonov.

Vloge v vseh vojvodinskih denarnih zavodih so znašale koncem avgusta t. l. 1.083 milijonov dinarjev napram 1.412 milijonom v avgustu lanskega leta.

Naš kontingent za svinje je češkoslovaško trgovinsko ministrstvo povišalo od 4700 na 8000 repov mesečno.

Novo belgijsko vlado je sestavil grof de Brocqueville. Nova vlada bo razpustila parlament in izvedla nove volitve.

Tudi Avstrija zahteva sedaj enakopravnost v oboroževanju in uvedbo splošne vojaške dolžnosti. Tako se je izjavil njen kancelar dr. Dollfuss.

Avstrijska vlada namerava odpraviti tri fakultete in sicer medicinsko v Innsbrucku, filozofsko v Grazu in teološko na Dunaju. Ni pa gotovo, če se ji bo ta namera vsled odpora javnosti posrečila.

Avstrijska trgovinska bilanca je bila v avgustu pasivna za 324 milijonov šilingov.

Avstrijski parlament je s 83 proti 78 glasovom odklopil nezaupnico vladi, ki so jo predlagali vsenemci in socialni demokrati.

Vloge v avstrijskih denarnih zavodih so znašale koncem septembra 1407,4, napram 1405,7 milijonom šilingov koncem avgusta.

Francija ne bo plačala dne 16. decembra zapadlo hranšo za vojna posojila, temveč se namerava poslužiti v zadolžni pogodbi predvidenega moratorija.

Največja električna centrala v Evropi je bila otvorjena v Kembsu ob Reni. Popolnoma dodelana centrala bo imela 750 milijonov kilovatov.

Madjarska vlada je povišala dohodnino za 20 odstotkov, uslužbenški davek pa za dva odstotka. Dobodke povišanih davkov bo odstopila vlada občinam za izvedbo zimске scejalne akcije.

Numerus clausus na visokih šolah, ki je zlasti židovskim študentom onemogočeval vpis na univerzi, misli madjarska vlada odpraviti.

Španska vlada je sklenila, da zniža trgovinski eskont od 6,5 % na 6 %.

Poljska banka je znižala obrestno mero na 6 odstotkov.

V Italiji bo obrestna mera za dolgoročne kredite maksimirana na 6 in pol odstotkov.

Letnji dolgovi Nemčije so znašali koncem septembra 1.757 milijonov mark napram 1.900 milijonom mark koncem avgusta.

Po izkazu Reichsbanke z dne 15. t. m. je padlo zlato in devizno kritje nemških bankoveev od 26,5 % na 25,7 %.

Brezposelnih je bilo v Nemčiji sredi oktobra 5.150.000, to je za 48.000 več ko v istem času lani.

Poljska vlada je sestavila za leto 1933 proračun, ki izkazuje 2088 milijonov zlotov dohodkov in 2450 milijonov zlotov izdatkov. Deficit znaša torej 362 milijonov zlotov.

Uvoz grozdja, marelic in češpelj v Belgijo ni več kontingentiran.

Poljska vlada je objavila uredbo o izvoznih premijah za žito, ki znaša za 100 kg ječmena 2 zlota, rži 6 in moko 8 zlotov.

Vel. britanska vlada je podaljšala 35 in pol % carino na železo in jeklo za nadaljni dve leti.

Cena koruzi je v U. S. A. znova padla. Tudi cene za sirovine imajo padajočo tendenco.

Pobegli ravnatelj dunajske Credit-Anstalt Ehrenfest je ustanovil v Buenos Airesu novo banko.

BUDDHA

„BUDDHA“

čajne mešanice so najboljše

TEA IMPORT, LJUBLJANA

Telefon 26-26

Večna pot 15

Telefon 26-26

Gospodarsko poročilo iz Združenih držav Severne Amerike

V zadnjem četrtletju leta 1932 sta izvoz in uvoz v Zedinjenih državah napram istemu razdobju lanskega leta prav močno nazadovala. Natančnih statističnih podatkov za enkrat še ni na razpolago, toda v osmih mesecih od januarja do avgusta leta 1932 je znašala vrednost izvoza le 1.056 milijonov dolarjev, med tem ko je znašala v istem času lanskega leta 1662 milijonov. Vrednost uvoza pa le 917 milijonov dolarjev, lani v primerjanem času pa 1448 milijonov dolarjev. Gotovo se te številke, ki se nanašajo na letošnje in preteklo leto brez nadaljnega ne dajo primerjati, kajti padec cen je v veliki meri pripomogel, da se je tržni položaj poslabšal. Toda to je tudi imelo za posledico, še nadaljnje zmanjšanje zaslužka. Dosedanji letošnji izvoz je bil takorekoč brez dobička, v nekaterih primerih pa je prinašal celo izgubo. (Meseca septembra je znašala njegova vrednost 132.000.000 dolarjev, lansko leto pa 181.000.000 dolarjev, uvoz pa letos 118 milijonov dolarjev lani pa 171.000.000 dolarjev.)

Zlasti so bili odrinjeni agrarni produkti, katerih prodaja ne prinaša farmerjem niti potrebnih sredstev za vsakdanje življenje. Druga obročna davkov in obresti na hipoteke, kar je oboje zapadlo pretekli mesec, ni plačalo strahotno veliko število poljedelcev in prezident Hoover je moral naložiti na podeželske banke apel, da naj obrestni termin podaljšajo. Družbe farm so zaradi davčnih zaostankov v mnogih državah že opustili, ker se prvič zanje čisto ne najdejo kupci, drugič pa, ker se eksekutorji v mnogih pokrajinah izpostavljajo nevarnosti dejanskega napada od strani obupanih farmerjev. V državi Iowa je prišlo do javnih nemirov tako, da je moral prezident Hoover slišati pri svoji paradi skozi mesto Des Moines, kjer je imel prvi govor v svoji volivni kampanji mnoge proteste in izraze nezadovoljstva. Dostop v dvorano, kjer je govoril, je bil dovoljen le tistim, ki so se izkazali z vstopnicami.

V splošnem je postala trgovina živahnjša, toda le malo in še vedno ne toliko, da bi prinesla farmerjem v industriji zahtevano izpodbudo. Veliko previdnost je treba prejšnjem kot slej posvetiti borznim spekulacijam, kajti močna kolebanja na newyorški borzi naj vsakomur, ne glede na čisto stvarna razmotrivanja, pojasnijo, da se vrši na borzi igra. Splošna trgovina se po popolni stagnaciji prejšnjega leta, nekoliko, toda le polagoma dviga. Zlasti počasno je izboljšanje v kovinski industriji in na gradbenem področju. Ravnotako se je nekoliko izboljšal kreditni položaj, ker imajo banke dobra kritja za svoje denarne zaloge in odklanjajo prošnje po posojilih manj ostro, kot doslej.

Toda tukaj, kakor v vsem gospodarskem položaju, se močno čuti volivna kampanja. Negotovost je zelo velika in sili k previdnosti. Če bi bil izvoljen za predsednika Roosevelt, kar je takorekoč gotovo, bo postalo vprašanje bančnih kartelov akutno, zlasti še, ker hočejo odlični demokratski parlamentarci reorganizirati sistem privatnih bank.

Cene blagu bi se utegnile počasi nadalje dvigati, toda domača kupna moč ostane zaenkrat še jako slaba. Odpustitve iz služb se nadaljujejo, reducirajo ali pa sploh več se ne izplačujejo dividende, tudi deleže od dohodkov bo izplačevalo ta Božič komaj še kakšno podjetje. Celo podjetja, ki so še zmožna plačevanja in ki delajo z gotovim dobičkom, močno omejujejo svoje izdatke.

Železnice so svoje izdatke jako močno reducirale in morebitno povečanje tovarnega prometa bi jim prišlo zelo prav. Toda vse redukcije so se izvršile na račun delavstva, nameščencev prometnega osebja in težke industrije.

Dolar je bil, kar se silno čudno sliši, a je Hoover v svojem volivnem govoru, dne 3. oktobra priznal, od časa do časa v veliki nevarnosti; toda njegova pripomba, ki jo je napravil v interesu svoje zopetne izvolitve pa bi je v tej ozki formi ne bil smel napraviti, ni bila pravilno pojmovana.

Bilo je po solidnih evropskih predvojnih pojmi, v onem času na razpolago dovolj zlatega kritja. Samo bančna zakonodaja je bila tako odrevenela, da je večina prostega denarja za kritje bankovcev »zmurznila«; bilo je kritih z zlatom 75 mesto 40 odstotkov obtoka bankovcev. In z revizijo bančnega zakona se je reduciralo to pretirano visoko zlato kritje na pametno višino.

Inozemske valutne spekulacije so radi tega tako zmotne, kakor škodljive; zlasti pa ne podpirajo ameriškega interesa glede sporazuma o internacionalnem vprašanju dolgov. Nemčija ima v Ameriki n. pr. še vedno 2 milijardi dolarjev dolga. In za ameriške bankirje nikakor ni lahko, da tako dolgo čakajo na odplačevanje teh dolgov. Če bodo Ameriko vznejevoljili z napadanjem na dolar, potem se bo z njimi prav težko pogoditi o znižanju obrestnih obrokov.

Kakor rečeno, je mnogo odvisno od izida volitev. Če bo Roosevelt izvoljen, bo kljub temu ostal na vladi stari zvezni kongres do 4. marca in Hoover bo ostal v Beli hiši še do 4. marca leta 1933. Med tem časom ne bo možno storiti ničesar konstruktivnega, kajti vsakdo čaka na novega gospodarja. Carinska tarifa bi bila radi tega podvržena reviziji v najboljšem slučaju poleti leta 1933. in pred jesenjo ali zimo 1933 ni možno računati, da bi se izvršile končnoveljavne izpremembe carinskih postavk.

SENATOR BORAH ZOPET SPREMENIL SVOJE STALIŠČE

Pred tedni je nastopil senator Borah, predsednik zunanega odbora senata za popolno brisanje vojnih dolgov, ker bi se s tem oživilo ameriško narodno gospodarstvo. Evropa bi namreč mogla zopet naročevati blago v Ameriki. Sedaj pa je senator Borah spremenil svoje stališče in se v svojem govoru v Idaho Falls izjavil proti brisanju vojnih dolgov, ki naj se raje uporabijo za pospeševanje ameriškega izvoza. Vojni dolgovi naj se ne brišejo, dokler izda Evropa 85 % (?) svojih dohodkov za oboroževanje.

ITALIJANSKI VELEINDUSTRIJALEC PIRELLI UMRL

Ustanovitelj in glavni delničar velike italijanske fabrike za pnevmatiko, gumaste izdelke in kable G. B. Pirelli je v Milanu umrl v starosti 84 let. Iz skromnih razmer se je pokojni Pirelli povzpел do svojega vplivnega položaja. Ko je ustanovil prvo italijansko fabriko za gumaste izdelke, je ta zaposlovala samo 39 delavcev, ob njegovi smrti pa je bila njegova fabrika veleobrat svetovnega ugleda in pomena. Pirellijeva podjetja imajo danes poleg osmih fabrik v Italiji še fabrike v Španiji, Argentini in Angliji ter lastne plantaže kavčuka na otoku Javi.

DOHODKI DAVKOV V BOLGARIJI PADAJO

Davčni dohodki Bolgarske so znašali v prvih devetih letošnjih mesecih 987 milijonov levov, to je za 38 milijonov manj kot lani v istem času. Zlasti so padli neposredni davki, ker so bili zaostanki odpuščeni in enako tudi davčne kazni.

Srednjeevropska konvencija za izvoz lesa

Konvencija za izvoz lesa, ki je bila sklenjena med Češkoslovaško, Jugoslavijo, Rumunijo, Avstrijo in Poljsko, ni dosedaj dala še pravih praktičnih uspehov. Centralni urad, ki je bil ustanovljen na Dunaju, se v glavnem zadovoljuje s statističnim delom in s pripravljanim gradiva za mednarodno ureditev lesnega izvoza. Vseh pet pogodbenih držav ne more tudi pri največji redukciji obratov odločilno uplivati na svetovni lesni trg. Konvencija bo nudila praktične uspehe šele takrat, kadar bodo k njej pristopile še Skandinavija, Finska, in Rusija. Pa tudi pri pogodbenih državah samih bo naletela ureditev lesnega izvoza na težave, ker bo treba šele ustanoviti potrebne izvozne organizacije v vseh pogodbenih državah, razven v Poljski, ki ima že obvezen lesni sindikat za izvoz.

Od sedanje krize v lesni trgovini trpe seveda najbolj veliki lesni koncerni srednjeevropskih držav, ki so na izvoz navezani. V večini podjetij so se izvršile velike redukcije in preureditve. »Ofa«, lesna industrija, d. d. v Zenevi, je svojo produkcijo močno omejila. Skoraj vse slovaške žage, z izjemo one v Podbielu in velik del rumunskih pa delajo. Velika lesna industrija Varda v Sarajevu je obrat ustavila, sedaj pa je že zopet pričela delati. Tudi Latorica, gospodarska in industrijska d. d. v Munkaču je popolnoma ustavila poslovanje. Žage Grödelkoncerna v Mali Poljski in na Sedmograškem pa so v polnem obratu. Poročajo, da delajo Nižjeavstrijska eskomptna banka ter nekatere angleške banke na finančni reorganizaciji koncerna.

Popolnoma likvidiran pa bo po vsej verjetnosti Foresta-koncern, ker ni upanja, da bi se še našli interesi za njegove popolnoma zadolžene rumunske podružnice.

INVESTICIJSKA DELA NEMŠKE POSTNE UPRAVE

Da poživlj gospodarsko življenje, bo tudi nemška poštna uprava izvedla obsežna investicijska dela. Vsa ta dela so proračunana na 60 milijonov mark. Sezidala se bodo razna poslopja, položili novi kabli in nabavili novi tovorni avtomobili. Za 30 milijonov mark je že oddanih naročil, ostane naročil bo oddan, ko bo finansiranje naročil zagotovljeno. Za oddana naročila so denarna sredstva že pripravljena.

FUNT SE OKREPIL

Funt sterling, ki je 19. t. m. padel na 3:35 dolarja, se je nato zopet okrepil na 3:39. Zadnje fluktuacije funta so bile posledica spekulacije, z intervencijo pa se je funt zopet okrepil. Ni pa izključeno, da pride do ponovnega nazadovanja tečaja funta, ker hoče angleška industrija stabilizirati funt na čim nižji točki, da bi tako tem bolj olajšala izvoz angleških industrijskih izdelkov.

Ljubljanska borza

Tečaj 24. oktobra 1932.	Govpra ševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2310:13	2321:49
Berlin 100 M	1362:08	1372:88
Brusel 100 belg	798:02	801:96
Budimpešta 100 pengö	—	—
Curih 100 fr.	1108:35	1113:85
London 1 funt	193:86	195:46
Newyork 100 dol., kabel	—	—
Newyork 100 dolarjev	5706:86	5735:12
Pariz 100 fr.	225:65	226:77
Praga 100 kron	169:84	170:70
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	292:90	295:80

Konkurzi in prisilne poravnave

Razglašena sta konkurza o imovini: trgovca **Pevaleka Josipa** v Ljubljani. Konkurni sodnik Avsec, upravnik mase dr. Kuhelj. Prvi zbor upnikov dne 27. X. ob 9. soba št. 140. Oglasitveni rok do 25. XI. Ugotovitveni narok dne 3. XII. ob 9., soba št. 140;

neprot. trgovcev **Jankota in Julijane Novak** v Celju. Konkurni sodnik dr. Dolničar, upravnik mase odv. dr. Rakun. Prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Celju dne 2. XI. ob 8., oglasitveni rok do 26. XI., ugotovitveni narok dne 3. XII. ob 10.

V poravnalni zadevi trgovca **Šostariča Ivana** v Mariboru se določi poseben ugotovitveni narok za preizkušanje naknadno prijavljenih terjatev na dan 31. oktobra ob 9. pri sodišču v Mariboru, soba št. 84.

Narok o sklepanju po trgovcu **Alojziju Pungaršiču** v Škočjanu ponujene poravnave se vrši dne 5. XI. ob pol 11. pri sodišču v Novem mestu, soba št. 30.

Odpravljen je konkurz pek. mojstra **Presterla Franca** na Jesenicah, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Potrijene so poravnave. trgovca **Raua Ivana** pri sv. Bolfenku, trgovke **Ahlin Angele** v Ljubljani, trgovca **Franza Draga** v Ljubljani, Stari trg 24 in trgovca ter posestnika **Skoka Antona** v Domžalah.

Dobava-prodaja

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 31. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 29 komadov peči za ogrevanje kurilnih prostornin.

Direkcija državnega rudnika **Kakanj** sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg kave in 6000 kg sladkorja. — Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 15. novembra t. l. ponudbe glede dobave 10 kg vulkan fibra in 12 kg pergament usnja. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava živil. Dne 17. oktobra t. l. se bo sklenila pri Intendanturi komande **Dravske** divizijske oblasti v Ljubljani javna ustmena pogodba glede dobave 11.000 kg svinjske masti, 3300 kg sladkorja, 150 kg žganega ječmena, 3500 kg kavinih konzerv, 243 kg čaja, 10 kg maka in 45 kg žgane kave. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. oktobra t. l. ponudbe glede dobave telefonskega in telegrafskega materiala; do 4. novembra t. l. pa glede dobave 2 razpršilnih pištol »Rapid«. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika **Senjski Rudnik** sprejema do 5. novembra t. l. ponudbe glede dobave 500 m platnenih cevi.

Direkcija državnega rudnika **Zenica** sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe glede dobave 100 komadov svedrov za premo.

Direkcija državnega rudnika **Mostar** sprejema do 25. novembra t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg kristalnega sladkorja. —

Dne 7. novembra t. l. se bo vršila pri **Direkciji pomorskega saobračaja** v Splitu ofertna licitacija glede dobave zajemalcev za bager.

Prodaja vreč. Dne 3. novembra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnega rudnika v Velenju potom pismene neposredne pogodbe prodaja 1150 komadov juta-vreč. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa buffeta na postaji **Bosanski Brod** se bo vršila potom ofertne licitacije dne 11. novembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Dr. Pirčeva

sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, rodilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

